№ 295 მთავრობის ორგანო

ყოველდღიური გაზეთი წელიწადი მეორე

საქართველოს რესპუბლიკა

ფასი 1 მან. კვირა, 28 დეკემბერი 1919 წ.

მთავრობის ორგანო, ყოველდღიური გაზეთი
(ოფიციალური და არა ოფიციალური განყოფილებით)
საქართველოს რესპუბლიკა
მიიღება ხელის მოწერა 1919 წლისათვის. ხელისმოწერის ფასი: ერთი წლით 220 მ., ნახევარი წლ. 110 მ., 1 თვით 20 მ., ცალი № ყოველგან 1 მან. საკანცელარიო განცხადებანი დადგენილი ნიხრით. კერძო განცხადებანი პეტიტით 1 სტრიქონი 3 მ., წერილზე 2—50. გაზეთზე ხელის მოწერა მიიღება დილის 9 ს. ნაშუადღ. 3 ს. ბარონის ქ. № 6, ტელეფონი 1—89.

კონსტიტუციის პროექტი.

აღმასრულებელი ხელისუფლება.

1. უმაღლესი მართველობის აღმასრულებელი ხელისუფლება ეკუთვნის რესპუბლიკის მთავრობას.

2. მთავრობას მეთაურობს თავმჯდომარე, რომელიც ამავე დროს არის რესპუბლიკის უმაღლესი წარმომადგენელი.

3. მთავრობის თავმჯდომარეს ირჩევს პარლამენტი.

4. მთავრობის დანარჩენ წევრებს—მინისტრებს იწვევს მთავრობის თავმჯდომარე რესპუბლიკის იმ მოქალაქეთაგან, რომელთაც უფლება აქვთ პარლამენტის არჩევნებში მონაწილეობისა და ამტკიცებს პარლამენტი.

5. მთავრობის წევრს არ შეუძლია ამავე დროს რაიმე თანამდებობა ეჭიროს, ან რაიმე პროფესიას მისდევდეს. მას შეუძლია მხოლოდ იყოს პარლამენტის წევრი და თვითმმართველობის ხმოსანი.

6. თავმჯდომარე გამოსცემს ბრძანებას და განკარგულებას კანონების აღსრულებისათვის, მაგრამ უფლება არა აქვს კანონის მოქმედება შეაჩეროს, ან მისი შესრულება დაიბრკოლოს.

მთავრობის თავმჯდომარეს უფლება აქვს თავის განკარგულებით დანიშნოს რევიზია მართველობის ამა თუ იმ დარგისა, ადგილის ან მოხელეებისათვის თანახმად კანონში აღნიშნული წესისა.

თავმჯდომარეს არა აქვს არავითარი განსაკუთრებული სიტყვის უფლება, გარდა იმისა, რაც ამ კონსტიტუციით არის მისთვის მიკუთვნებული.

7. თავმჯდომარის ავადმყოფობის ან არყოფნის დროს მის მოვალეობას ასრულებს ერთ-ერთი მინისტრი, რომელსაც თავმჯდომარე მიანდობს.

8. მთავრობის საერთო უფლებას და მოვალეობას შეადგენს:

ა) რესპუბლიკის საშინაო უმაღლესი მართვა-გამგეობა, თანახმად კანონისა.

ბ) თვალ-ყურის დევნა კონსტიტუციის და კანონების სისწორით ასრულებისათვის.

გ) წარდგენა პარლამენტისათვის თავის კანონ-პროექტისა და აგრეთვე დასკვნისა იმ კანონ-პროექტებზე, რომელნიც საპარლამენტო ან სხვა ორგანოების ინიციატივით არის აღძრული.

დ) დაცვა რესპუბლიკის საგარეო ინტერესებისა.

ე) ზრუნვა რესპუბლიკის უზრუნველყოფისათვის გარეშე ხიფათისაგან, მისი ტერიტორიის და დამოუკიდებლობის დარღვევისაგან.

ვ) ზრუნვა შინაგანი წესიერებისა და უშიშროების დაცვისათვის მოულოდნელ შემთხვევაში თუ საჭიროებამ მოითხოვა, უფლება აქვს თავის დადგენილებით გამოიყვანოს შეიარაღებული ძალა რესპუბლიკისა—3.000 კაცამდე, —ვადით არა უმეტეს სამი კვირისა, უკეთუ მეტი ძალა დასჭირდება, ან მეტის ვადით, უნდა ამის ნებართვა მიიღოს პარლამენტისაგან.

ზ) განაგებს ფინანსებს, მეჭრავს ფულს თანახმად კანონისა და ყოველწლიურად წარუდგენს პარლამენტს შემოსავალ-გასავლის პროექტს.

თ) ანგარიშს მისცემს პარლამენტს თავის მოქმედებაში და ყოველ სესიაში ერთხელ მაინც წარუდგენს მოხსენებას საქართველოს შინაგან და საგარეო მდგომარეობის შესახებ, ამის გარეშეც იგი ვალდებულია წარუდგინოს პარლამენტს სპეციალური მოხსენება, უკეთუ პარლამენტი მოითხოვს.

9. რესპუბლიკის ყველა დანარჩენი საქმეების მართვა-გამგეობა განაწილებულია მთავრობის წევრთა შორის.

10. მთავრობა კოლექტიურად პასუხისმგებელია პარლამენტის წინაშე საერთო პოლიტიკისათვის და თვითეული წევრი მთავრობისა პირადათ თავის მოქმედებისათვის.

11. მინისტრებს უფლება აქვთ პარლამენტში ხმის მიცემისა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, უკეთუ დეპუტატად ირიცხებიან.

12. მთავრობის ყოველ წევრს უფლება აქვს პარლამენტის სხდომას დაესწროს და, უკეთუ მოითხოვს, პარლამენტი ვალდებულია მას მოუსმინოს. თავის მხრივ პარლამენტის მოთხოვნით მინისტრი ვალდებულია სხდომაზე გამოცხადდეს და ახსნა-განმარტება მისცეს.

13. მთავრობის წევრთა პასუხისგებაში მიცემა შეუძლია მხოლოდ პარლამენტს. მთავრობის წევრთა გასამართლება საერთო წესით სწარმოებს.

14. თავმჯდომარის არჩევნები ხდება ყოველწლიურად. ყოველ შემთხვევაში ახალი პარლამენტის მოწვევით ხდება ახალი არჩევნები.

15. ერთი და იგივე პირის არჩევა მთავრობის თავმჯდომარედ ზედი-ზედ არ შეიძლება.

მოქალაქეთა უფლებანი

1. ყველა მოქალაქენი კანონის წინაშე თანასწორნი არიან.

2. წოდებრივი განსხვავება არ არსებობს.

3. არავინ არ შეიძლება იქნეს დასჯილი სხვაფრივ, თუ არა სასამართლოს წესით, აგრეთვე გამონაკლისს შეადგენს ცალკე კანონში განსაზღვრული დისციპლინარული წესი.

4. ყოველი მოქალაქე გასამართლებულ უნდა იქნეს საერთო წესით.

5. არავინ არ შეიძლება იქნეს დატუსაღებული ან სხვა საშუალებით თავისუფლებას მოკლებული და პირადათ გაჩხრეკილი, თუ არა სასამართლოს და საგამოძიებო ორგანოს დასაბუთებული ბრძანების ძალით.

6. ადმინისტრაციას შეუძლია თავისი უფლებით დაატუსაღოს ვინმე შემდეგ შემთხვევაში: ა) როცა ის დამნაშავეს დანაშაულობის ადგილზე შეასწრებენ, ბ) როცა ახალ ნაკვალევ დანაშაულობას მოუსწრებენ და მასთან დანაშაულებისაგან დაზარალებულნი ან დამსწრე პირები პირდაპირ ვინმეზე მიუთითებენ, გ) როცა მას, ვისზედაც ეჭვია მიტანილი, [illegible] გასამტყუნებელი ნიშნები აღმოაჩნდება ან როცა მის ტანზე ან მის ბინაზე დანაშაულობის აშკარა ნიშნები და კვალი აღმოჩნდება.

7. დამნაშავეთა დაკავება შეუძლიათ კერძო პირთაც, თუ რომ მათ დანაშაულობის ადგილზე მოუსწრეს და მასთან მოვალენი არიან ადმინისტრაციის მოხელეებს მათი მიბარება.

8. როგორც სასამართლოს ორგანოთა, ისე ადმინისტრაციის ბრძანებით დატუსაღებულნი, 24 საათის განმავლობაში უნდა იქნენ წარდგენილნი მახლობელ სასამართლოში. თუ აღნიშნული სასამართლო ისე დაშორებულია, რომ 24 საათის განმავლობაში დამნაშავე პირთა წარდგენა შეუძლებელია იმ შემთხვევაში ეს ვადა გაგრძელებულ უნდა იქნეს ადგილობრივ პირობების მიხედვით იმდენად, რამდენადაც ეს აუცილებელი საჭიროა, მხოლოდ არა უმეტეს 48 საათ.

9. მე 8 მუხლში აღნიშნული სასამართლო ვალდებულია წარდგენილ პირს დაკითხვის დაუყოვნებლივ, ყოველ შემთხვევაში არა უგვიანეს 24 საათისა, რის შემდეგ გასცეს წერილობითი ბრძანება ან მისი დატუსაღების გაგრძელებისა ან დაუყოვნებლივ განთავისუფლების შესახებ.

10. ზემოაღნიშნულ სასამართლოების ორგანოები ვალდებულნი არიან, უკეთუ მათ რაიმე გზით და საშუალებით შეიტყეს, რომ ვინმე არა ზემოაღნიშნული წესით დატუსაღებულა, დაუყოვნებლივ გამოიძიონ საქმე და გასცენ წერილობითი ბრძანება ან მისი განთავისუფლებისა ან და მის დატუსაღების გაგრძელების შესახებ.

11. უფროსი იმ საპატიმროსი ან სხვა დაწესებულებისა, სადაც დატუსაღებული პირი ზის, ვალდებულია განათავისუფლოს უკანასკნელი თუ რომ მას 24 საათის განმავლობაში სასამართლოს წერილობითი ბრძანება არ მიუვიდა დატუსაღების გაგრძელების შესახებ.

12. ყოველი მოქალაქის ბინა შეულახავია. მისი გაჩხრეკა შეიძლება მხოლოდ კანონის მიერ გათვალისწინებულ შემთხვევაში სასამართლოს დადგენილებით.

13. კერძო საწერ მიწერ-მოწერა ხელშეუხებელია, მისი ამოღება და გადასინჯვა შეიძლება მხოლოდ სასამართლოს დადგენილებით.

14. ყოველი მოქალაქე მისვლა-მოსვლაში და ბინადრობის არჩევაში სარგებლობს სრული თავისუფლებით, ასეთი უფლება შეიძლება შეზღუდულ იქნეს მხოლოდ სასამართლოს გადაწყვეტილებით.

15. ყოველი მოქალაქე სარგებლობს სინდისის სრული თავისუფლებით. არავინ არ შეიძლება სარწმუნოების გამო იქნეს დევნილი და შეზღუდული თავის პოლიტიკურ და სამოქალაქო უფლებებში. ყოველ მოქალაქეს შეუძლია აღიაროს ის სარწმუნოება, რომელიც მას სურს ან შეიცვალოს ერთი სარწმუნოება მეორეზე ან არც ერთ კულტს არ [illegible].

არავის არ შეუძლია სარწმუნოების მიხედვით უარი განაცხადოს მოქალაქეობრივ და პოლიტიკურ მოვალეობის ასრულებაზე, გარდა იმ შემთხვევისა, რომელიც ცალკე კანონში იქნება განსაზღვრული.

იმ აქტებს, რომლებსაც სარწმუნოებრივი ხასიათი აქვს, არავითარი გავლენა არა აქვს მოქალაქეობრივ უფლება მდგომარეობაზე.

16. ყველა მოქალაქეთ შეუძლიათ თავისუფლად დაარსონ ყოველგვარი სარწმუნოებრივი კავშირები, თუ რომ ამ კავშირის მიზანი და მოქმედება კანონსაწინააღმდეგო არ არის.

17. ყველა მოქალაქეს უფლება აქვს სიტყვით, ბეჭდვით ანუ სხვა რაიმე საშუალებით თავისი აზრები გამოთქვას და გაავრცელოს მთავრობის წინასწარ ნება დაურთველად.

ყოველი ბოროტ მოქმედებისათვის, რომელსაც იგი ასეთ შემთხვევაში ჩაიდენს პასუხს აგებს მხოლოდ სასამართლოს წინაშე.

18. საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეთ უფლება აქვთ მთავრობის ნებადაურთველად შეიკრიბონ საჯაროდ და უიარაღოთ, როგორც დახურულში ისე ღია ადგილას.

19. ადმინისტრაციას შეუძლია დაშალოს კრება თუ რომ მან ისეთი ხასიათი მიიღო, რომელიც შეიცავს რაიმე დანაშაულს.

20. საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეთ უფლება აქვთ მთავრობის წინასწარ ნებადაურთველად დაარსონ ყოველგვარი კავშირები, თუ მათი მიზანი კანონით არ არის აკრძალული.

კავშირის დახურვა შეიძლება მხოლოდ სასამართლოს დადგენილებით.

21. ის, ვინც ზემოაღნიშნულ კანონთა დადგენილებას დაარღვევს, როგორც თანამდებობის, ისე კერძო პირი, მიეცემა პასუხის გებაში თანახმად სისხლის სამართლის კანონებისა.

22. გარდა 21 მუხლში აღნიშნულ პასუხის გებაში მიცემისა, დაზარალებულთ უფლება აქვთ ეძიონ უკანონო მოქმედებით მიყენებული ზარალის ანაზღაურება.

23. კერძო საკუთრების ჩამორთმევა შეიძლება მხოლოდ საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის ცალკე კანონში განსაზღვრული წესით და საფასურით.

24. პირველდაწყებითი სწავლა-განათლება უფასოა და სავალდებულოა ყველასათვის.

25. სიკვდილით დასჯა გაუქმებულია.

26. შინაური ამბოხების ან უცხო სახელმწიფოსთან ომის დროს პარლამენტს უფლება აქვს დროებით შეაჩეროს მთელ რესპუბლიკაში ან რომელიმე მის ნაწილში ის უფლებათა გარანტია, რომელიც აღნიშნულია შემდეგ მუხლებში: 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18 და 25, ომის დროს კი 4 მუხლში აღნიშნული გარანტიაც იმ სახით, რომ სამხედრო სასამართლოში მიეცემა დამნაშავე მხოლოდ მოქმედი ჯარის მიერ დაჭერილ ტერიტორიაზე.

თუ რომ პარლამენტი შეკრებილი არ არის მთავრობას შეუძლიან თავის პასუხისმგებლობის ქვეშ შეაჩეროს ზემოაღნიშნული გარანტიათა მოქმედება. მხოლოდ მან დაუყოვნებლივ უნდა მოიწვიოს პარლამენტი და მას ასეთი თავის დადგენილება წარუდგინოს.

დიდი ეპიდემიის დროს მთავრობას უფლება აქვს შეაჩეროს დროებით მე 5, 8, 19 და 14 მუხლებში აღნიშნული უფლებათა გარანტია ნაწილობრივ იმდენად, რამდენადაც ამას ეპიდემიასთან ბრძოლა მოითხოვს.